

GRUND- OG NÆRHEDSNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

Europa-Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets ændring af direktiv 2003/98/EF om videreanvendelse af den offentlige sektors informationer (PSI-direktivet).

1. Resumé

Kommissionen har den 12. december 2011 stillet forslag om ændring af PSI-direktivet. Forslaget er fremsat med henblik på at fjerne nuværende og nye forskelle mellem medlemsstaterne vedrørende udnyttelsen af den offentlige sektors informationer, hvilket forhindrer udnyttelse af denne vigtige informationskildes fulde økonomiske potentiale.

Forslaget indeholder en ændring af direktivets anvendelsesområde til at omfatte kulturelle institutioner, ændring af det generelle princip, principperne for gebyrer, licenser og maskinlæsbare formater.

2. Baggrund

Kommissionen har den 12. december 2011 fremsat forslag til ændring af direktiv om videreanvendelse af den offentlige sektors informationer (KOM(2011) 877).

Forslaget til ændring af PSI-direktivet er baseret på TEUF artikel 114 om harmonisering af medlemsstaternes lovgivninger vedrørende det indre markeds funktion og den frie bevægelighed for tjenesteydelser.

Begge forslag skal vedtages af Rådet og Europa-Parlamentet efter den almindelige lovgivningsprocedure, jf. traktatens artikel 294. Rådet træffer afgørelse med kvalificeret flertal.

Baggrunden for forslaget er, at der i det gældende PSI-direktiv (2003/98/EF) artikel 13 er anført, at Kommissionen skal tage anvendelsen af direktivet op til revision senest den 1. juli 2008. I den forbindelse iværksatte Kommissionen en undersøgelse i 2009. Undersøgelsen viste, at der var sket fremskridt på området, men at der fortsat eksisterede en række u hensigtsmæssige barrierer:

- Offentlige myndigheders forsøg på at maksimere deres egen fortjeneste i modsætning til at se på den bredere økonomiske gevinst.

- Konkurrence mellem den private og den offentlige sektor.
- Praktiske forhindringer i relation til at videreanvende offentlige informationer eksempelvis mangel på information om tilgængelige offentlige data.

På den baggrund besluttede Kommissionen, at der skulle gennemføres en revision af direktivet i 2012, når man havde indhentet yderligere informationer om effekten og anvendelsen af direktivet.

Den offentlige sektors informationer er en vigtig kilde til digitale produkter og services med et stort uudnyttet potentiale. Det generelle formål med Kommissionens forslag er at bidrage til den økonomiske vækst og job-skabelse ved at åbne op for det økonomiske potentiale, der er ved videreanvendelse af offentlige data ved at forbedre betingelserne for videreanvendelse af den offentlige sektors informationer.

3. Formål og indhold

I tråd med Kommissionens meddelelse ”Åbne data, en drivkraft henimod innovation, vækst og åben forvaltningspraksis” er det formålet med ændringen af PSI-direktivet at bidrage til økonomisk vækst og jobskabelse ved at frigive det økonomiske potentiale ved offentligt ejede data gennem forbedrede betingelser for udnyttelse af PSI.

De centrale elementer i forslagene vedrører:

Udvidelse af direktivets anvendelsesområde

Efter forslaget skal direktivets anvendelsesområde udvides til at omfatte biblioteker, arkiver, museer og universitetsbiblioteker.

Formålet med denne udvidelse er at øge betydningen og effekten af direktivet.

Gebyrbaseret på marginalomkostningsprincippet

Forslaget indeholder en hovedregel for gebyrer, der betyder, at der som udgangspunkt kun må tages gebyr for de marginale omkostninger forbundet med reproduktion og formidling af dokumenterne.

De kulturelle institutioner vil være undtaget fra marginalomkostningsprincippet i forhold til gebyrer. Udover undtagelsen af de kulturelle institutioner gælder også en generel undtagelse for myndigheder i den offentlige sektor, som dækker en betydelig del af driftsomkostningerne til udførelse af deres offentlige opgaver ved at udnytte deres intellektuelle ejendomsrettigheder, til at opkræve et gebyr, der overstiger de marginale omkostninger, hvis det sker i henhold til objektive, gennemsigtige og kontrollerbare kriterier og er i offentlighedens interesse.

Baggrunden for dette forslag er, at den offentlige høring i forbindelse med revisionen af PSI-direktivet viste, at høje gebyrer på PSI data ansås af mange interessenter for at udgøre en stor barriere. Af hensyn til de offentlige myndigheder, der er selvfinansierende eller som er juridisk forpligtede til at drive indtægtsdækket virksomhed, rummer forslaget en undtagelse, der dækker muligheden for at tage gebyr, der dækker en rimelig forrentning.

Indførelse af EU-ret til genbrug

Forslaget indeholder en bestemmelse om, at der skal indføres en generel ret til, at al offentlig information, der ikke udtrykkeligt er omfattet af en af undtagelserne, kan videreanvendes til kommercielle eller ikke-kommercielle formål.

Ifølge Kommissionen er denne etablering af en EU-ret til genbrug det vigtigste og mest betydelige ændringsforslag.

Bestemmelsen vedrører ikke en regulering af retten til at opnå adgang til offentlige dokumenter, hvilket fortsat skal høre under medlemsstaternes enekompetence.

Maskinlæsbare formater

Forslaget indeholder en bestemmelse om, at offentlige myndigheder skal sikre, at dokumenter er tilgængelige i maskinlæsbare formater sammen med deres metadata.

Uafhængig klageinstans

Forslaget indeholder en forpligtelse til etablering af en uafhængig klageinstans. Klageadgangen skal omfatte muligheden for revision udført af en uafhængig myndighed, hvis beslutninger er bindende for den pågældende offentlige myndighed.

Baggrunden for denne bestemmelse er, at det i forbindelse med høringen blev fremhævet, at manglen på et effektivt klagesystem var et stort problem. Dette afholder mange fra at indgive en klage, idet det bl.a. kan være svært at finde den relevante klagemyndighed og på grund af lange sagsbehandlingstider.

Omvendt bevisbyrde

Forslaget indeholder en bestemmelse om, at der i forbindelse med en klage over et gebyr skal pålægges den offentlige institution at bevise, at deres gebyr er i overensstemmelse med direktivets bestemmelser.

Baggrunden for dette forslag er, at brugerne af PSI-data i forbindelse med Kommissionens høring har anført, at det er forbundet med store problemer

at få adgang til den nødvendige information om grundlaget for beregningen af gebyret i forhold til bevisbyrden.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet har endnu ikke udtalt sig.

5. Nærhedsprincippet

Kommissionen har vurderet, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

Det er Kommissionens opfattelse, at direktivforslagets bestemmelser er nødvendige af hensyn til at lette udformningen af produkter og tjenesteydelser baseret på PSI over hele EU, at sikre en effektiv grænseoverskridende anvendelse af PSI til værdiforøgende produkter og tjenesteydelser, at begrænse fordrejning af konkurrencevilkårene på EU-markedet og at forhindre stadig større forskelle mellem medlemsstaternes håndtering af videreanvendelse af PSI.

Regeringen vurderer samlet set, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet. Såvel målsætningen om at lette udformningen af produkter og tjenesteydelser baseret på PSI over hele EU som målsætningen om at begrænse fordrejning af konkurrencevilkårene på EU-markedet og at forhindre stadig større forskelle mellem medlemsstaternes håndtering af videreanvendelse af PSI opnås således, efter regeringens vurdering, bedst ved EU-regulering frem for national regulering.

6. Gældende dansk ret

Lov om videreanvendelse af den offentlige sektors informationer (Lov nr. 596 af 24. juni 2005).

7. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Forslaget forventes at få en række lovgivningsmæssige konsekvenser for Lov om videreanvendelse af den offentlige sektors informationer (Lov nr. 596 af 24. juni 2005).

Udvidelse af anvendelsesområdet

Undtagelsen af biblioteker, museer og arkiver findes i § 2, stk. 3 i lov om videreanvendelse af den offentlige sektors informationer. Denne bestemmelse skal tilpasses, hvis forslaget vedtages.

Indførelse af marginalomkostningsprincippet som udgangspunkt for gebyrer

Gebyrer er reguleret i § 8. Det følger af stk. 1, at gebyret ikke må overstige marginalomkostningerne ved at stille data til rådighed, det vil sige omkostningerne ved distribution og eventuel kvalitetsforbedring af dokumenterne og datasamlingerne, herunder etablering af grænseflader, der er nødvendige for at kunne imødekomme ansøgers anmodning.

Det følger af § 8, stk. 2, at når dokumenter eller datasamlinger er produceret som led i en indtægtsfinansieret offentlig produktionsvirksomhed, det vil sige, hvor den offentlige myndigheds hovedopgave er helt eller delvist indtægtsfinansieret, kan der, udover gebyret som nævnt i stk. 1 fastsættes en betaling, som helt eller delvist dækker omkostningerne ved selve dokument- eller dataproduktionen. Denne bestemmelse skal ændres, hvis forslaget vedtages.

Indførelse af en EU-ret til genbrug af offentlige data

Der findes ikke i dag regler om en sådan generel ret til genbrug af offentlige data. Dette forslag vil medføre en ændring af reglerne.

Uafhængig klageinstans

Medlemsstaterne skal efter forslaget etablere en uafhængig klagemyndighed, der er udstyret med specifikke lovgivningsbeføjelser vedrørende videreanvendelse af den offentlige sektors informationer, og hvis beslutninger er bindende for den pågældende myndighed. Der findes ikke i dag regler om en uafhængig klageinstans i PSI-loven. Dette forslag vil medføre en ændring af reglerne.

Maskinlæsbare formater

Det følger af § 7 i PSI-loven, at dokumenter skal stilles til rådighed i tilgængelige formater, såfremt det er muligt. Bestemmelsen skal tilpasses, såfremt forslaget vedtages.

Omvendt bevisbyrde

Spørgsmålet om bevisbyrde er ikke reguleret i PSI-loven. Vedtages forslaget vil dette medføre en ændring i loven.

Forslagets statsfinansielle konsekvenser skal analyseres nærmere.

8. Samfundsøkonomiske konsekvenser

De samfundsøkonomiske konsekvenser af forslaget skal undersøges nærmere.

Kommissionen forventer, at de ændrede regler vil bidrage til øget innovation af produkter baseret direkte på PSI og af komplementære produkter, lavere transaktionsomkostninger og effektiviseringsgevinster inden for den offentlige sektor og stadig større kombination af forskellige offentlige og private informationer med henblik på at frembringe nye varer.

Det er i øvrigt Kommissionens vurdering, at PSI-direktivet vil have en positiv indvirkning med hensyn til de offentlige myndigheders gennemsigtighed, effektivitet og ansvarlighed.

9. Administrative konsekvenser for erhvervslivet

Forslaget vurderes ikke i sig selv at have nogen administrative konsekvenser for erhvervslivet.

10. Høring

Forslaget er sendt i høring i det fungerende specialudvalg for IT og Telekommunikation og Specialudvalget for Konkurrenceevne og vækst den 15. december 2011 med frist den 13. januar.

11. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der er ikke på nuværende tidspunkt kendskab til medlemslandenes holdninger til forslaget.

12. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen støtter overordnet Kommissionens hensigt om at gennemføre initiativer, der kan styrke videreanvendelsen af den offentlige sektors informationer med henblik på at styrke udviklingen af et indre marked for videreanvendelse af PSI-data. Der er samtidig behov for at analysere flere aspekter, herunder de administrative og statsfinansielle konsekvenser af forslaget yderligere, før regeringen kan tage nærmere stilling til forslaget.

13. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg.